

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Obvodní soud pro Prahu 2 rozhodl soudkyní Mgr. Zdeňkou Burdovou ve věci

žalobce:

I. K. [redacted] narozený [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený advokátem Mgr. Janem Dáňou
sídlem Václavské náměstí 837/11, 110 00 Praha 1

proti

žalované:

AXA životní pojišťovna a.s., IČO 61859524
sídlem Lazarská 13/8, 120 00 Praha - Nové Město
zastoupená advokátem JUDr. Janem Malým
sídlem Resslova 1253/17a, 500 02 Hradec Králové

pro zaplacení 103 200 Kč s příslušenstvím a o nahrazení rozhodnutí finančního arbitra

takto:

- I. Nález finančního arbitra ze dne 24. 5. 2019 č.j. [redacted] se nahrazuje výrok II. takto:
Instituce AXA životní pojišťovna a.s. je povinna zaplatit navrhovateli I. K. [redacted] částku ve výši 14 700 Kč (slovy čtrnáct tisíc sedm set Kč) spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p. a. z částky 13 800 Kč od 22. 5. 2018 do zaplacení, a to do 3 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.
- II. Žaloba, aby soud nahradil nález finančního arbitra ze dne 24. 5. 2019 č.j. [redacted] tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku ve

výši 103 200 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p. a. z částky 100 200 Kč od 20. 5. 2018 do zaplacení a uložil žalované nahradit žalobci náhradu nákladů řízení, se zamítá.

- III. Žaloba, aby soud nahradil nález finančního arbitra ze dne 24. 5. 2019 č.j. [REDAKCE], že se nahrazuje takto, že návrh navrhovatele I [REDAKCE] K [REDAKCE] se zamítá a uložil žalobci nahradit žalované náhradu nákladů řízení, se zamítá.
- IV. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se podanou žalobou dne 12.9.2019 domáhal podle části V. o.s.ř. nahrazení nálezu Finančního arbitra ze dne 24. 5. 2019, č.j. [REDAKCE] spolu ve spojení s rozhodnutím o námitkách proti nálezu ze dne 15. 7. 2019, č. j. [REDAKCE] s následujícím odůvodněním. Žalobce se návrhem podaným dne 29. 5. 2018 domáhal vydání bezdůvodného obohacení ve výši 100 200 Kč s tím, že pojistná smlouva č. [REDAKCE] uzavřená mezi žalobcem a žalovanou je neplatná z důvodu nesjednání pojištění, a to dle ust. § 39 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „starý občanský zákoník“) pro rozpor se zákonem č. 393/1999 Sb. o pojišťovnictví (dále jen „zákon o pojišťovnictví“) a současně pro obcházení zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu. Finanční arbitr nálezem rozhodl, že se určuje, že pojistná smlouva je neplatná a rozhodl o povinnosti žalované zaplatit žalobci částku 31 200 Kč a ve zbytku žalobu zamítl. Žalobce je přesvědčen, že finanční arbitr neúplně zjistil skutkový stav věci, dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním, nepřihlédl k žalobcem tvrzeným skutečnostem a nález spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Žalobce napadá nález ve výroku III. Žalobce nadále trvá na svém stanovisku, že pojistná smlouva je neplatná, neboť nesjednává pojištění. Primární funkcí pojištění je přebírat rizika od klientů a zajistit tak finanční eliminaci nahodilých událostí, tj. provozovat pojišťovací činnost. Žalobce je přesvědčen, že vzhledem k poměru pojistné částky 0,- Kč a měsíčního pojistného ve výši 1.200,- Kč a vzhledem k dlouhodobosti produktu (15 let) je závazkový vztah sjednaný v pojistné smlouvě pojištěním pouze formálně. Skutečnou vůli žalobce, jak tvrdil v průběhu řízení, bylo zhodnotit volné finanční prostředky. Z parametrů pojistné smlouvy je zcela zjevné, že žalobce žádný pojistný zájem nemohl mít a že žalovaná poskytuje žalobci investiční služby. Není projevem pojistného zájmu, když oprávněná osoba v případě nastalé pojistné události obdrží buď hodnotu vytvořenou investováním uhrazeného pojistného, nebo pojistnou částku, která je nižší než první uhrazené pojistné. Žalobce tedy neprojevil pojistný zájem, který je imanentní součástí institutu pojištění. Žalovaná v průběhu řízení namítla promlčení nároků žalobce. Žalobce ve svém vyjádření před finančním arbitrem argumentoval, že námitka promlčení vznesená žalovanou je výkonem práva v rozporu s dobrými mravy ve smyslu ustanovení § 3 starého občanského zákoníku. Vzhledem ke složitosti produktu pro běžného spotřebitele, byli spotřebitelé ve značné nevýhodě, neboť důvěřovali pojišťovacím zprostředkovatelům, kteří je s vidinou vlastní provize klámali, a pojišťovnám, které s vidinou vlastního zisku porušovaly zákon a pojišťovací zprostředkovatele, kteří jednali jejich jménem, podporovaly. S přihlédnutím k okolnostem, za kterých byla pojistná smlouva uzavřena, je nesporné, že žalobce žádným způsobem nezavinil důvody její neplatnosti. Tuto neplatnost nemohl ani jako průměrný spotřebitel včas a bez odborné pomoci odhalit. Je to dáno zejména skutečností, že pojistná smlouva je smlouva adhézní, v níž smluvní podmínky stanoví pojistitel a žalobce nemá možnost do nich zasahovat, a smluvní ujednání jsou pro

průměrného spotřebitele ve svých detailech obtížně uchopitelná. Žalobce při sjednávání pojistné smlouvy neměl ani podezření, že by mohla být neplatná, neboť věřil, že žalovaná je renomovaná pojišťovna, která má povinnost jednat s odbornou péčí a spadá pod dohledovou činnost ČNB, jejímž předmětem je, mimo jiné i dodržování právních předpisů vztahujících se k pojišťovnictví. Žalobce uvádí, že promlčení nároku na vydání bezdůvodného obohacení by pro něj představovalo závažné sociální důsledky. Platba vysokých částek pojistného představovala pro žalobce samozřejmě velmi významnou položku. Žalobce uzavřel pojistnou smlouvu s úmyslem zhodnotit vložené finanční prostředky a byl přesvědčen, že jejich uzavření v budoucnu ekonomicky zabezpečí jeho samotného a jeho blízké. V této souvislosti je též nutné vzít v úvahu, že pojistné bylo určeno k vytváření investiční složky investičního životního pojištění a mělo z něj být generováno budoucí pojistné plnění. Tato část pojistného tedy žalované nikdy neměla připadnout. V případě konstatování promlčení by tak žalované připadly finanční prostředky, na které by neměla na základě pojistné smlouvy nikdy nárok. Při posuzování rozpornosti námitky s dobrými mravy je nutné vzít v úvahu též konkrétní okolnosti případu. Je nutné si uvědomit, že ze strany žalované se nejedná o ojedinělý exces. Žalovaná má takových „pojistných smluv“ uzavřeno mnoho. Žalobce je přesvědčen, že šlo o úmyslný způsob, kterým se žalovaná snažila obejít regulaci poskytování investičních služeb, aby je mohla pod formou pojistné smlouvy za účelem dosažení většího zisku bez převzetí jakéhokoli pojistného rizika poskytovat i jako pojišťovna. Přijetí námitky promlčení by znamenalo poskytnutí soudní ochrany institucí, která vědomě porušuje právní předpisy České republiky, což by bylo zjevně nespravedlivé. Dalším důležitým aspektem je, že pojistná doba v případě smluv životního pojištění obvykle činí mnoho let, čímž mnohonásobně převyšuje délku promlčecí doby stanovené v zákoně, což je zjevně nevyvážené.

2. Žalovaná neuznává žádný nárok žalobce. Žalovaná nesouhlasí s rozhodnutím finančního arbitra, zejména v otázce určení neplatnosti pojistné smlouvy. Proto podala žalobu o nahrazení rozhodnutí finančního arbitra k Obvodnímu soudu pro Prahu 2, kdy je vedena pod sp.zn. [REDAKCE] a odkázala na argumentaci tam uvedenou. Z žalobcových tvrzení vyplývá nesprávná interpretace zákona v intencích konkrétního případu. Dle žalované pojistná smlouva byla platná, pokud by byla shledána neplatnou, nelze uzavřít, že by taková neplatnost byla způsobena výlučně žalovanou, když v případě těchto pojistných smluv se jednalo o výklad zákona, který byl vykládán napříč pojistným trhem i odbornou veřejností, pokud by jí došlo skutečně ke změně výkladu zákona, zvláště v takové složité právní problematice, a došlo k ustálení v jiném směru, nelze tuto skutečnost přičítat žalované. Dle žalované pak žalobce při uzavření pojistné smlouvy obdržel veškerou dokumentaci, ze které, pokud tak tvrdí, je neplatná tato smlouva by pak musela jasně vyplývat údajná neplatnost, to znamená, již v tuto dobu by měl povědomí o údajné neplatnosti pojistné smlouvy. V žádném případě tak nelze přičítat k tíži žalované, že žalobce ze své vůle otálel s podáním návrhu. I kdyby nakonec soudem byla potvrzena neplatnost pojistné smlouvy, je zcela nelogické, aby žalovaná měla jakékoliv povědomí o údajné neplatnosti pojistné smlouvy, když všeobecně byla přijímána po desetiletí platnost takovýchto pojistných smluv, nedostatek dobré víry by žalobce opět musel být prokázán, což počet uzavřených obdobných pojistných smluv nesvědčí o ničem. Dle žalované pak objektivní stav věci je nutné zjistit, když žalobce v tomto případě měl předložit tvrzení i důkazy, což však žalobce neučinil, ačkoliv byl seznámen s námitkou promlčení vznesenou institucí ve vyjádření před arbitrem. Žalovaná poukázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 85/2010 ze dne 8. 2. 2011, ve kterém Nejvyšší soud uvedl, že uplatnění námitky promlčení by bylo možné posoudit jako rozporné s dobrými mravy jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatněného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. Tyto okolnosti by přitom musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku

promlčení. Dle žalobce se nejedná o výjimečný případ, kdy by námitka promlčení byla v rozporu s dobrými mravy, nejedná se o zneužití práva, že žalobce zavinil uplynutí promlčecí doby a že nebyl prokázán nepřiměřeně tvrdý postih. V žádném případě zde není dána intenzita, aby byl odůvodněný tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení.

3. Soud rovněž vyzval k vyjádření Finančního arbitra, který v plném rozsahu odkázal na svůj náleze a rozhodnutí o námitkách.

4. Ve věci pod sp.zn. [redacted] podala žalovaná dne 17.9.2019 žalobu, kterou se domáhala podle části V. o.s.ř. nahrazení nálezu Finančního arbitra ze dne 24. 5. 2019, č.j. [redacted] spolu ve spojení s rozhodnutím o námitkách proti nálezu ze dne 15. 7. 2019, č. j. [redacted] tak, že se zamítá, neboť nesouhlasí s názorem finančního arbitra o neplatnosti pojistné smlouvy. Věc byla spojena ke společnému projednání ze zákona dle § 250b odst. 1 o.s.ř.

5. Nálezem finančního arbitra ve věci navrhovatele I [redacted] K [redacted] proti instituci žalované č.j. [redacted], kterým byl návrh zamítnut, má soud prokázáno: Návrhem se domáhal žalobce zaplacení bezdůvodného obohacení ve výši 103 200 Kč z důvodu absolutní neplatnosti pojistné smlouvy o životním pojištění. Byla sjednána dne 5.5.2010 mezi žalobce a žalovanou pojistná smlouva č. [redacted] označená jako Investiční životní pojištění Comfort Strategic Allocation, s počátkem pojištění od 1.7.2010, pojistnou dobou 15 let, s pojištěním pro případ smrti. Pojistná částka 0,- Kč. Žalovaná se ve spojení s článkem 4. 6. odst. 1 Zvláštních pojistných podmínek zavázala pro případ smrti vyplatit „plnění ve výši hodnoty podílových jednotek vedených na podílovém účtu k datu oznámení pojistné události nebo vyplatí plnění ve výši sjednané pojistné částky pro případ smrti, jestliže žalobce zemřel před dosažením věku 75 let a hodnota podílových jednotek vedených na podílovém účtu k datu oznámení pojistné události je nižší než sjednaná pojistná částka pro případ smrti. K výpočtu hodnoty podílových jednotek je použita prodejní cena.“ S účinností od 1.3.2017 došlo ke snížení běžného měsíčního pojistného na 300 Kč. Pojistná smlouva trvá. Žalovaná nesouhlasila s názorem o neplatnosti pojistné smlouvy. Zároveň vznesla námitku promlčení, a to jak právo namítnout údajnou relativní neplatnost pojistné smlouvy, tak práva na údajnou škodu i rovněž uplatněného práva na vydání bezdůvodného obohacení z důvodu údajné absolutní neplatnosti řádně uzavřené pojistné smlouvy. Finanční arbitr nezjistil, že by v pojistné smlouvě chyběla některá z obsahových náležitostí zákona o pojistné smlouvě. Finanční arbitr nezjistil, že by v pojistné smlouvě formálně chyběla některé z obsahových náležitostí, které zákon o pojistné smlouvě vyjmenovává v ust. § 4, kdy navrhovatel s institucí v pojistné smlouvě sjednali investiční životní pojištění s nulovou pojistnou částkou, resp. s výplatou částky odpovídající hodnotě podílového účtu v době vzniku pojistné události, instituce však hodnotu podílového účtu navrhovateli nijak negarantovala, když veškeré zaplacené pojistné po odečtení sjednaných poplatků přesunula jako investici do rizikových fondů, u kterých není garantován jakýkoliv výnos. Výše potencionálního výnosu v posuzovaném případě závisí ryze na tržních parametrech, které instituce nemůže předem znát a ovlivnit, může je maximálně nezávazně odhadnout. Faktické investiční riziko nese navrhovatel, který má vůči instituci pohledávku na pojistné plnění ve výši odvislé pouze od předem nejistých okolností. Dle arbitra takový produkt nezajišťuje základní potřebu žalobce na zmírnění, případně eliminace nepříznivých následků vzniklé pojistné události. Dle arbitra žalovaná na sebe v žádné fázi trvání pojistné smlouvy nepřevzala pojistné riziko pro případ pojistné události, když za takový záměr ani žalobce s žalovanou neměli, kdy z vyjádření žalobce a přímo z pojistné smlouvy vyplývá, že úmyslem žalobce a žalované bylo uzavřít smlouvu, ve které k přenesení a přebrání pojistného rizika nedojde, jejím významem měla být pouze investice, zhodnocení peněžních prostředků, v pojistné smlouvě tak chybí pojistný zájem žalobce od počátku, a to bez ohledu na to, zda si navrhovatel jako průměrný spotřebitel mohl v tu chvíli uvědomit, že prostřednictvím

pojistné smlouvy by měl uspokojit pojistný a nikoliv investiční záměr a zájem. Finanční arbitr tak dospěl k závěru, že pojistná smlouva je absolutně neplatná dle § 39 starého občanského zákoníku, když odporuje zákonu o pojistné smlouvě. Ve vztahu k námitce promlčení pak arbitr dospěl k závěru, že zákon o pojistné smlouvě obsahoval speciální úpravu promlčení pouze ve vztahu k právu na plnění z pojištění, nikoliv promlčení práva dovolat se vydání bezdůvodného obohacení. Z těchto důvodů je pak nutno pro posouzení námitky promlčení k vydání bezdůvodného obohacení aplikovat obecnou právní úpravu obsaženou ve starém občanském zákoníku, kdy dle § 100 odst. 1 starého občanského zákoníku platí, že právo se promlčí, jestliže nebylo vykonáno v době v tomto zákoně stanovené. K promlčení soud přihlídně jen k námitce dlužníka, dovolá-li se dlužník promlčení, nelze promlčené právo věřiteli přiznat, kdy platí, že se promlčují všechna práva majetková s výjimkou práva vlastnického. Dle § 107 odst. 1 starého občanského zákoníku pak platí, že právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení se promlčí za dva roky ode dne, kdy se oprávněný dozví, že došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo se na jeho úkor obohatil. Nejpozději se pak právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení promlčí za tři roky a jde-li o úmyslné bezdůvodné obohacení, za deset let ode dne, kdy k němu došlo (§ 107 odst. 2 starého občanského zákoníku). Z předložených podkladů ani z tvrzení stran Finanční arbitr nezjistil, že by navrhovatel získal subjektivní povědomí o neplatnosti pojistné smlouvy a o tom, kdo se na jeho úkor obohatil dříve, než jednal se svým právním zástupcem ohledně poskytnutí právní pomoci v předmětné věci, kdy navrhovatel udělil právnímu zástupce plnou moc k zastupování v předmětném sporu dne 4. 4. 2018, k tomuto dni je pak postaveno najisto, že navrhovatel musel mít po konzultaci s právním zástupcem subjektivní povědomost o tom, že mohlo vzniknout bezdůvodné obohacení, a že se na jeho úkor obohatila instituce. Finanční arbitr pak konstatoval, že dvouletá subjektivní promlčecí doba práva domáhat se bezdůvodného obohacení ve vztahu k jednotlivým platbám pojistného marně neuběhla do doby zahájení řízení před finančním arbitrem dne 29.5.2018. S přihlédnutím k datu zahájení řízení před Finančním arbitrem zjistil arbitr, že námitka instituce o promlčení nároku žalobce na vydání bezdůvodného obohacení z absolutně neplatné pojistné smlouvy vede s jistotou k promlčení nároku žalobce na vrácení pojistného, které uhradil do 28.5.2015. Žalobci tak zůstal zachován nárok na vrácení veškerých plateb pojistného, uhrazených po datu 29. 5. 2015 do 23.1.2019, tj. 24 plateb á 300 Kč a 20 plateb a 1 200 Kč v celkové výši 31 200 Kč. Ve vztahu námitky navrhovatele, že promlčení je v rozporu s dobrými mravy, pak Finanční arbitr odkázal na závěry Ústavního soudu v usnesení ze dne 4. 7. 2002, sp. zn. III. ÚS 21/02, kdy účelem promlčení je jednak stimulovat subjekty k včasnému vykonávání subjektivních občanských práv, jednak čelit tomu, aby dlužníci nebyli ohledně svých povinností vystaveni po časově neurčitou dobu donucujícímu zákroku ze strany soudů. Tím institut promlčení v souladu s požadavkem právní jistoty brání existenci dlouhotrvajících občanských subjektivních práv a jim odpovídajících povinností, které jsou zejména, pokud jde o jejich dokazování, po uplynutí delší doby, vždy spjaty s určitou sporností. Lze tedy říci, že povinnému subjektu je poskytnuta námitka promlčení jako účinná možnost ochrany před výše uvedenými negativními dopady dlouhotrvajících občanských subjektivních práv. Je pak na úvaze toho povinného subjektu, zda námitku promlčení uplatní, či nikoliv. Současně je třeba připomenout, že občanský zákoník zdůrazňuje i vlastní přičinění subjektů pro ochranu svých práv a požaduje, aby především ony samy sledovaly svá subjektivní práva a činily takové kroky, aby nedocházelo k jejich ohrožování a poškození. Zároveň poukázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2011, sp. zn. 21 Cdo 85/2010. Finanční arbitr pak dospěl k závěru, že nezjistil, že by k promlčení uplatněného nároku došlo výlučně vinou instituce nebo že by námitka promlčení byla projevem zneužití práva na úkor navrhovatele, natož pak, aby některý z těchto důvodů byl naplněn v tak výjimečné intenzitě, která by odůvodnila odepření možnosti uplatnit námitku promlčení pro rozpor s dobrými mravy. Z těchto důvodů pak finanční arbitr ložil instituci povinnost vrátit bezdůvodné obohacení ve výši 31 200 Kč s úroky z prodlení od 29.5.2015 do 16.4.2018, když žalobce vyzval žalovanou k vydání bezdůvodného obohacení z důvodu neplatnosti pojistné smlouvy dne 19.4.2018 výzvou ze dne 16.4.2018. Žalobce stanovil

lhůtu do 30 dnů od dne doručení, tedy od 22.5.2018 se dostala žalovaná do prodlení s částkou 28 200 Kč. Finanční arbitr tak v nálezů ze dne 24.5.2019, č.j. [REDAKCE] určil ve výroku I., že pojistná smlouva č. [REDAKCE] ze dne 5.5.2010 je neplatná, žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 31 200 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p.a. z částky 28 200 Kč od 22.5.2018 do zaplacení (výrok II.), a ve zbytku návrh žalobce zamítl ve výroku III.

6. Rozhodnutím o námitkách č.j. [REDAKCE] ze dne 15. 7. 2019 má soud prokázáno, že námitky žalobce a žalované byly zamítnuty a rozhodnutí finančního arbitra bylo potvrzeno.

7. Z výpisu účtu pojistného soud ve vztahu k pojistné smlouvě č. [REDAKCE] soud zjistil, že pojistné bylo zaplaceno ze strany žalobce v celkové výši 101 00 Kč, a to konkrétně dne 30. 6. 2010 částka 1 200 Kč, dále částky po 1 200 Kč dne 27. 7. 2010, 26. 8. 2010, 29. 9. 2010, 26. 10. 2010, 26. 11. 2010, 28. 12. 2010, 26. 1. 2011, 28. 2. 2011, 28. 3. 2011, 27. 4. 2011, 26. 5. 2011, 28. 6. 2011, 26. 7. 2011, 26. 8. 2011, 27. 9. 2011, 26. 10. 2011, 28. 11. 2011, 28. 12. 2011, 26. 1. 2012, 28. 2. 2012, 27. 3. 2012, 26. 4. 2012, 28. 5. 2012, 26. 6. 2012, 26. 7. 2012, 28. 8. 2012, 26. 9. 2012, 26. 10. 2012, 27. 11. 2012, 28. 12. 2012, 28. 1. 2013, 26. 2. 2013, 26. 3. 2013, 26. 4. 2013, 28. 5. 2013, 26. 6. 2013, 26. 7. 2013, 27. 8. 2013, 26. 9. 2013, 29. 10. 2013, 26. 11. 2013, 30. 12. 2013, 28. 1. 2014, 26. 2. 2014, 26. 3. 2014, 28. 4. 2014, 27. 5. 2014, 26. 6. 2014, 28. 7. 2014, 26. 8. 2014, 26. 9. 2014, 29. 10. 2014, 26. 11. 2014, 30. 12. 2014, 27. 1. 2015, 26. 2. 2015, 26. 3. 2015, 28. 4. 2015, 26. 5. 2015, 26. 6. 2015, 28. 7. 2015, 26. 8. 2015, 29. 9. 2015, 27. 10. 2015, 24. 11. 2015, 23. 12. 2015, 25. 1. 2016, 23. 2. 2016, 23. 3. 2016, 25. 4. 2016, 23. 5. 2016, 23. 6. 2016, 25. 7. 2016, 23. 8. 2016, 23. 9. 2016, 24. 10. 2016, 23. 11. 2016, 23. 12. 2016, 23. 1. 2017, dále po částce 300 Kč dne 23. 2. 2017, 23. 3. 2017, 24. 4. 2017, 23. 5. 2017, 23. 6. 2017, 24. 7. 2017, 23. 8. 2017, 25. 9. 2017, 23. 10. 2017, 23. 11. 2017, 27. 12. 2017, 23. 1. 2018, 23. 2. 2018, 23. 3. 2018, 23. 4. 2018, 23. 5. 2018, 25. 6. 2018.

8. Žalobce pak vyzval žalovanou dopisem ze dne 16. 4. 2018 k vydání bezdůvodného obohacení z důvodu absolutní neplatnosti smlouvy, byla doručena žalované dne 19.4.2018 (prokázáno výzvou k vydání bezdůvodného obohacení ze dne 16. 4. 2018).

9. V první řadě je nutné uvést, že dle ustanovení § 247 o.s.ř. žaloba musí být podána ve lhůtě 2 měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu, kdy zmeškání této lhůty nelze prominout. Dle odst. 2 výše uvedeného ustanovení žaloba je nepřijatelná, jestli žalobce nevyužil v řízení před správním orgánem řádné opravné prostředky, nebo jestliže jím uplatněné řádné opravné prostředky nebyly správním orgánem pro opožděnost projednány. V tomto směru má soud za to, že žaloba podaná žalobcem i žalovanou byla podána v zákonné lhůtě oprávněnou osobou za splnění zákonných podmínek, kdy v tomto směru jeho návrhem se soud dále zabýval.

10. Ze strany soudu pak byla věc projednána v mezích, ve kterých se účastníci domáhali projednání sporu před soudem, a to v souladu s ustanovením § 250f odst. 1 o.s.ř.

10. Skutková zjištění správního orgánu soud vzal za svá, když postupoval dle ustanovení § 250e odst. 2 o.s.ř., navíc mezi účastníky nebylo sporu o skutkovém stavu věci, kdy rozpor byl v právním hodnocení.

11. Pojistná smlouva nemůže být neplatná pouze z důvodu tvrzeného nedostatku způsobilosti žalované k jejímu uzavření, který žalobce dovozuje odkazem na § 6 zákona č. 363/1999 Sb. Toto ustanovení však okruh činností, které jsou povoleny pojišťovněm, neřeší – žalobce zde zcela evidentně odkazuje na § 6 zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, který nabyt účinnosti až po uzavření předmětné pojistné smlouvy. Jakkoli dle § 3 odst. 4 zákona č. 363/1999 Sb. ve znění

účinném ke dni uzavření pojistné smlouvy mohla tuzemská pojišťovna provozovat pouze pojišťovací činnost nebo zajišťovací činnost a činnosti s nimi související, a to v rozsahu povolení, které jí bylo uděleno ministerstvem, nemohl eventuelní nedostatek jejího podnikatelského oprávnění způsobit neplatnost právního úkonu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. 32 Odo 314/2003).

12. Soud při přezkumu rozhodnutí arbitra věc posuzoval dle z.č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku v platném a účinném ve znění do 31.12.2013 (dále jen obč.zák.) s poukazem na ust. § 3028 odst.3 z.č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Soud pak při právním hodnocení věci a přezkoumání rozhodnutí finančního arbitra dospěl k závěru, že rozhodnutí finančního arbitra je správné co se určení, že předmětná smlouva uzavřena mezi účastníky je absolutně neplatná dle § 39 obč.zák. (výrok I.). Problém předmětné pojistné smlouvy nespočívá v tom, že je sjednána pojistná částka pouze v nulové výši, ale v tom, že parametry smlouvy jsou nastaveny tak, že materiálně ve své podstatě o pojištění nejde a jednalo se tak o obcházení zákona. Obecně platí, že pojištění představuje způsob zabezpečení proti následkům vyvolaným pojistným nebezpečím a pojistným rizikem. V § 2 zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů (zákon o pojistné smlouvě), je pojistná smlouva smlouvou o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné. Jedná se o synallagmatický závazek, u něhož je nejistota výsledku smluvních stran závislá na vzniku nahodilé události. Z ekonomického hlediska se jedná o finanční službu spočívající v pojistném krytí poskytovaném za úplatu, která je kalkulována pojistně-matematickými metodami. Na jedné straně je zde povinnost pojistitele poskytnout oprávněné osobě pojistné plnění podmíněné vznikem pojistné události, a na straně druhé nepodmíněná povinnost pojistníka platit pojistiteli pojistné. Pojištění spočívá v nejistotě co do vzájemného hodnotového poměru mezi plněním a protiplněním. Povinnost pojistitele je spojena s nejistotou, která může být absolutní, kdy není jisté, zda pojistná událost vůbec nastane, popř. již nastala, avšak smluvním stranám nemůže být znám její vznik, anebo relativní, kdy není známa pouze doba, kdy tato událost nastane. Podle sjednané pojistné smlouvy pojištěný není chráněn před pojistným nebezpečím a pojistným rizikem. Pojistitel dle soudu žádné riziko nepřebírá. Pojistitel neposkytuje žádné pojistné krytí. Převzetí pojistného rizika sice v době uzavření pojistné smlouvy nebylo podstatnou náležitostí pojistné smlouvy podle zákona o pojistné smlouvě, nicméně zásadním rozdílem, odlišujícím investiční životní pojištění od investičních služeb je obchodovatelnost sekundárního předmětu investičního vztahu, která v případě investičního životního pojištění neexistuje - „výnos z investice“ v případě investičního životního pojištění je tak v podstatě realizovatelný jen k okamžiku výplaty pojistného plnění. Investovat pod pojištěním lze jen za předpokladu, že je zachována také pojišťovací činnost, aby skutečně došlo k převzetí pojistného rizika pojistníka pojistitelem. Pokud tuto část pojistná smlouva nemá, pojistitel nepřebírá žádné riziko, nejedná se vůbec o pojistný produkt. Investiční životní pojištění, které obsahuje pojistnou složku jen formálně, nelze chápat jako pojištění. Bez hospodářské kauzy pojištění, v investičním životním pojištění není ani pojistný zájem - takový produkt však nesměřuje k získání pojistné ochrany, ale ke zhodnocení peněžních prostředků. Žalovaná pojišťovna se tedy pojistnou smlouvou v žádném okamžiku nezavazuje k pokrytí jakéhokoliv rizika, když veškeré finanční prostředky jsou v případě pojistné události hrazeny z pojistného a nikoli z prostředků žalované. Veškeré riziko nese výlučně pojistník, zatímco pojistiteli žádné riziko v případě pojistné události nehrozí a z jeho strany se jedná o prázdný závazek. Pojmovým znakem pojištění je pojistné riziko, které vychází z realizace rizika (tj. četnost, častost výskytu) a velikosti důsledků při realizaci rizika (tj. závažnost, velikost škody spojená s realizací rizika), o což však v tomto případě nejde. V podrobnostech soud odkazuje na výše specifikovaný nálezní finančního arbitra. Soud proto žalobu žalované ve výroku III. zamítl.

12. Soud se dále zabýval otázkou promlčení s ohledem na zjištění jednotlivých plateb ze strany žalobce na účet žalované pak soud při řešení otázky promlčení žalobou uplatněného nároku věc posuzoval podle § 107 obč. zák. Uvedené ustanovení stanoví dvojí promlčecí dobu – subjektivní dvouletou (odstavec 1) a objektivní tříletou, popř. desetiletou, jde-li o úmyslné bezdůvodné obohacení (odstavec 2). Jejich počátek je stanoven odlišně a zároveň platí, že ve svém běhu jsou na sobě nezávislé, skončí-li běh kterékoli z nich, právo se bez ohledu na druhou z nich promlčí; přičemž subjektivní promlčecí doba nemůže začít běžet dříve, než právo na vydání bezdůvodného obohacení vůbec vznikne (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 33 Cdo 466/2014). Pro počátek běhu subjektivní promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení je rozhodný okamžik, kdy se oprávněný skutečně dozví o tom, že došlo na jeho úkor k získání bezdůvodného obohacení a kdo je získal. Touto vědomostí ustanovení § 107 odst. 1 obč. zák. nemíní znalost právní kvalifikace, nýbrž pouze skutkových okolností, z nichž lze odpovědnost za bezdůvodné obohacení dovodit; schopnost ochuzeného relevantní fakta právně kvalifikovat tedy není rozhodná (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 5. 2013, sp. zn. 28 Cdo 2892/2012, ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 28 Cdo 3166/2009, ze dne 31. 8. 2000, sp. zn. 25 Cdo 2581/98, ze dne 18. 5. 2011, sp. zn. 32 Cdo 2626/2009, či ze dne 18. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 2553/2018). Pro stanovení počátku běhu objektivní promlčecí doby ve smyslu § 107 odst. 2 obč. zák. je naopak rozhodující okamžik, kdy bezdůvodné obohacení skutečně (fakticky) vzniklo. Nejvyšší soud pak konstantně uzavírá, že byla-li nabyta majetková hodnota v souladu s kontraktem stíženým absolutní neplatností, odvíjí se běh promlčecí doby se subjektivně určeným počátkem od okamžiku, kdy se ochuzený dozvěděl o skutečnostech, jež uvedenou neplatnost zakládají, přičemž je bez významu, zda má oprávněný dostatečné právní znalosti, aby byl subjektivně schopen uvedené skutkové okolnosti posoudit a sám dospěl k závěru o neplatnosti dané smlouvy (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 4. 2017, sp. zn. 28 Cdo 2373/2016, či jeho usnesení ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. 28 Cdo 5129/2014). V rozsudku ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 33 Cdo 466/2014, pak Nejvyšší soud uzavřel, že při postupném pokračujícím získávání majetkového prospěchu (hodnot) se z hlediska promlčení považují za samostatné nároky na vydání plnění z bezdůvodného obohacení nároky, které vznikly ze samostatných oddělitelných případů bezdůvodného obohacení, i když jde o stejné subjekty a stejné skutkové podstaty bezdůvodného obohacení. K uplatnění každého takového práva na plnění z bezdůvodného obohacení začínají běžet objektivní i subjektivní promlčecí doby zvlášť. Žalobce se o vzniku bezdůvodného obohacení, jeho výši a o tom, kdo jej na jeho úkor získal, dozvěděl vždy při uskutečnění každé jednotlivé platby pojistného. Dle zjištěného skutkového stavu-přehledu plateb pojistného ze strany žalobce vyplynulo, že platby pojistného, které byly plněny žalobcem ne více než 2 roky před zahájením řízení před finančním arbitrem (dne 29. 5. 2018) jsou ve výši 8 x á 1 200 Kč dne 23. 6. 2016, 25. 7. 2016, 23. 8. 2016, 23. 9. 2016, 24. 10. 2016, 23. 11. 2016, 23. 12. 2016, 23. 1. 2017, dále ve výši 17 á 300 Kč 23. 2. 2017, 23. 3. 2017, 24. 4. 2017, 23. 5. 2017, 23. 6. 2017, 24. 7. 2017, 23. 8. 2017, 25. 9. 2017, 23. 10. 2017, 23. 11. 2017, 27. 12. 2017, 23. 1. 2018, 23. 2. 2018, 23. 3. 2018, 23. 4. 2018, 23. 5. 2018, 25. 6. 2018, celkem částka 14 700 Kč, kdy do této částky námitka promlčení vznesená žalovanou není důvodná, neboť byla podána žalobcem včas. Co do zbylé částky tvrzeného bezdůvodného obohacení žalobce byla žaloba podána z hlediska dvouleté subjektivní promlčecí lhůty ve smyslu § 107 odst. 1 obč. zák. pozdě a vznesená námitka promlčení ze strany žalované byla důvodná. Dále se soud zabýval úroky z prodlení, kdy žalovaná byl v prodlení od 22. 5. 2018, kdy jí uběhla lhůta k vrácení dle výzvy žalobce ze dne 16. 4. 2018 k vydání bezdůvodného obohacení, ve smyslu ust. § 517 odst. 1 obč. zák. Žalovaná tak byla v prodlení pouze s částkou 13 800 Kč. Splátky žalobce ve výši á 300 Kč, které byly zaplacený žalobcem až po odeslání výzvy dne 23. 4. 2018, 23. 5. 2018, 25. 6. 2018, k těmto žalovaná nebyla vyzvána žalobcem k jejich vrácení a nedostala se tak do prodlení dle ust. § 517 odst. obč. zák. Soud proto ve výroku II. nahradil nález finančního arbitra, že Instituce AXA životní pojišťovna a.s. je povinna zaplatit navrhovateli I. K. částku ve výši 14 700 Kč (slovy čtrnáct tisíc sedm set Kč) spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p. a.

z částky 13 800 Kč od 22. 5. 2018 do zaplacení, a to do 3 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí a zároveň žalobu, aby soud nahradil nález finančního arbitra tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku ve výši 103 200 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p. a. z částky 100 200 Kč od 20. 5. 2018 do zaplacení a uložil žalované nahradit žalobci náhradu nákladů řízení, se zamítl jako nedůvodný vzhledem k důvodně vznesené námitce promlčení žalovanou.

13. Rovněž nelze dospět k závěru, že námitka promlčení je v rozporu s dobrými mravy. Soud konstatuje, že vznést námitku promlčení, která přispívá právní jistotě, je právem každého účastníka smluvního vztahu. Soud odkazuje na závěry Ústavního soudu v usnesení ze dne 4. 7. 2002, sp. zn. III. ÚS 21/02, že „[ú]čelem promlčení je jednak stimulovat subjekty k včasnému vykonání subjektivních občanských práv (pohledávek), jednak čelit tomu, aby dlužníci nebyli ohledně svých povinností vystaveni po časově neurčitou dobu donucujícímu zákroku (tzv. vynutitelnosti) ze strany soudů. Tím institut promlčení v souladu s požadavkem právní jistoty brání existenci dlouhotrvajících občanských subjektivních práv a jim odpovídajících povinností, které jsou zejména, pokud jde o jejich dokazování po uplynutí delší doby, vždy spjaty s určitou sporností. Lze tedy říci, že povinnému subjektu je poskytnuta námitka promlčení jako účinná možnost ochrany před výše uvedenými negativními dopady dlouhotrvajících občanských subjektivních práv. Je pak na úvaze tohoto povinného subjektu, zda námitku promlčení uplatní či nikoliv. Současně je třeba připomenout, že občanský zákoník zdůrazňuje i vlastní přičinění subjektů pro ochranu svých práv a požaduje, aby především ony samy sledovaly svá subjektivní práva a činily takové kroky, aby nedocházelo k jejich ohrožování a poškozování. Ústavní soud současně považuje za nezbytné zdůraznit, že institut promlčení patří k těm zásadním a závažným institutům občanského práva hmotného, ale i právního řádu jako celku, že nelze do jeho výkladu zasahovat ať již extenzivně, či restriktivně aplikací dalších obecných institutů právního řádu, tj. i aplikací obecných zásad.“ V souvislosti s § 3 odst. 1 obč. zák. („Výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy“) Nevyšší soud v rozhodnutí ze dne 8. 2. 2011, sp. zn. 21 Cdo 85/2010, mj. vyslovil, že je možné posoudit uplatnění námitky promlčení jako rozporné s dobrými mravy, ale „jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo dosud neuplatnil. Tyto okolnosti by pak musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení“. Soud nemá za to, že by k promlčení uplatněného nároku žalobce na vydání bezdůvodného obohacení došlo výlučně vinou žalované nebo že by námitka promlčení byla projevem zneužití práva na úkor žalobce, natož pak, aby některý z těchto důvodů byl naplněn v tak výjimečné intenzitě, která by odůvodňovala odepření možnosti uplatnit námitku promlčení pro rozpor s dobrými mravy. Korekce promlčení dobrými mravy je přípustná jedině za situace, že by byla výrazem zneužití práva na úkor účastníka, které marné uplynutí promlčecí doby nezavinil a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem (k tomu srovnej rozhodnutí NS sp.zn. 30 Cdo 3825/2011). Toto není případ žalobce a důvodem proč řízení nebylo zahájeno včas, leží výhradně na žalobci, když po tolika letech se začíná dovolávat neplatnosti smlouvy.

14. O náhradě nákladů řízení soud rozhodoval podle ust. § 142 odst. 2 o. s. ř., když žádný z účastníků nebyl ve věci úspěšný.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení, a to k Městskému soudu v Praze, prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 2.

Praha 25. června 2020

Mgr. Zdeňka Burdová v. r.
soudkyně